

Kad nadležni diskriminišu

Ni dvije sedmice nakon početka školske godine nema besplatnih udžbenika za djecu korisnika socijalnih primanja i romsku djecu. Nadležni obećavaju da će ih podijeliti - u najkraćem roku. Kada će to biti, ne zna se tačno. Niti koliko će to uticati na uspjeh i školovanje one djece koja sjede u klupama bez udžbenika

Dovodim unuka u školu i on me svaki dan pita kada će dobiti knjige. Ne znam šta da mu odgovorim. A ako ne bude besplatnih udžbenika, ja nisam u mogućnosti da mu ih kupim", kaže **Šureta Čakoli** jedva suzdržavajući suze. Prije pet godina izgubila je sina i sada se stara o unuku. Ne zna, kaže, kako preživljava.

Ni dvije nedjelje nakon početka školske godine besplatnih udžbenika za djecu korisnika socijalnih primanja i romsku djecu nema, iako je ministar najavio da će im biti uručene do 5. septembra.

Do sada je škola distribuirano 7.138 kompleta

Mila Čaveliš: „Prvo smo podijelili knjige učenicima koji su na kraju prošle školske godine i u julu ispunili formulare iz Ministarstva rada i socijalnog staranja sa potvrdom da pripadaju kategoriji korisnika socijalnog primanja. Sada dopunjavamo podatke za drugi krug distribucije"

knjiga i 8.449 udžbenika stranih jezika, a procjene Vlade su da ima preko 15 hiljada učenika osnovnih i srednjih škola koji treba da dobiju besplatne udžbenike.

Ministar rada i socijalnog staranja **Suad Numanović** saopštio je da će Vlada obezbijediti udžbenike za sve njih i da je Vlada u te svrhe obezbijedila oko 900 hiljada eura. Zašto nije distribuirano svih 15 hiljada kompleta, iz Vlade nijesu pojasnili.

Nakon sjednice koja je održana u petak 31. avgusta Numanović je rekao da se knjige mogu preuzeti od toga

dana. Da bi to pravo ostvarili, učenici moraju, objasnio je, školskim bibliotekama vratiti udžbenike koje su dobili besplatno za prethodni razred i donijeti potvrdu centra za socijalni rad.

Veći dio djece socijalno ugroženih roditelja prethodnih dana bez udžbenika su pohađali nastavu, jer ih nijesu mogli dobiti ni u školama, niti u centrima za socijalni rad. I pored obećanja, kako tvrde roditelji, knjige nikako da stignu do svih koji su socijalno ugroženi.

Mnogi roditelji koji su korisnici materijalnog primanja kažu da nijesu bili informisani kome i kada je trebalo da podnesu zahtjeve za udžbenike. No, i oni koji su to uradili na vrijeme kažu da još nema knjiga.

Jedan od roditelja koji se na vrijeme prijavio za besplatne udžbenike, za *Monitor* je kazao da mu nije jasno zašto njegovom djetetu nijesu uručene knjige čak i poslije dvije nedjelje od početka školske godine.

„Da sam znao da će ovako da kasne pozajmio bih od nekoga novac da bih kupio svojem djetetu knjige, a ne da mi dijete ide bez knjiga u školu", kazao



PRAZNA OBEĆANJA : Suad Numanović



OKO NAS

bi saznali kada će biti uručene knjige njihovoj djeci. Zabrinuti su kako će njihova djeca pohađati nastavu bez knjiga.

Ljute se jer se u medijima navodi da je Vlada svima obezbijedila besplatne udžbenike a njihova djeca već dvije nedjelje pohađaju nastavu bez knjiga.

Iz Centra za građansko obrazovanje (CGO) pozvali su mi-

BESPLATNO OBRAZOVANJE BEZ BESPLATNIH UDŽBENIKA: Ulična prodaja udžbenika

je razočarani roditelj dok je čekao ispred kabineta direktorice Osnovne škole *Božidar Vuković Podgoričanin*, pokušavajući da sazna kako da dobije

udžbenike. Nije jedini.

Tu, ispred kabineta direktorice, od početka školske godine roditelji romskih učenika svaki dan čekaju kako

nistre prosvjete i rada i socijalnog staranja da utvrde čija je odgovornost što đacima iz ranjivih grupa nijesu na vrijeme uručeni udžbenici, iako na njih imaju pravo. Takvim postupkom, kako tvrde, još više su te učenike doveli u neravnopravni položaj u odnosu na ostale đake.

„Ovo nije prvi put da kasne udžbenici za đake iz socijalno ugroženih porodica. U prošloj školskoj godini, učenici čiji roditelji primaju materijalnu pomoć su čekali mjesec dana na dodjelu knjiga, te su se nastavnici snalazili kako nastava ne bi trpjela, a time su najviše trpjeli đaci”, saopštio je koordinator programa CGO **Danilo Ajković**.

Direktorica Osnovne škole *Božidar Vuković Podgoričanin* **Mila Čaveliš** kazala je za *Monitor* da je u toku izdavanje udžbenika.

„Prvo smo podijelili knjige učenicima koji su na kraju prošle školske godine i u julu ispunili formulare iz Ministarstva rada i socijalnog staranja sa potvrdom da pripadaju kategoriji korisnika socijalnog primanja”, kaže ona.

„Ima roditelja koji kažu da su

REGION I BESPLATNI UDŽBENICI

Besplatni udžbenici dijele se u većini bivših jugoslovenskih republika.

U Sloveniji, koja je članica EU, učenici od prvog do devetog razreda na vrijeme dobijaju početkom školske godine besplatne udžbenike, koje na kraju godine vraćaju školi.

U Hrvatskoj vlasti dodjeljuju ugroženim porodicama novac za nabavku udžbenika.

U Srbiji je raspodjela besplatnih udžbenika za ovu školsku godinu već okončana. Besplatne udžbenike dobijaju djeca iz ugroženih kategorija za prva tri razreda osnovne škole. Beogradske vlasti su obezbijedile besplatne udžbenike za učenike svih devet razreda, a svaki beogradski osnovac od ove školske godine dobija po dva kompleta udžbenika, jedan za učenje kod kuće, drugi za školu.

Za učenike prvog i drugog razreda osnovnih škola iz Republike Srpske udžbenike je obezbijedila Vlada ovog entiteta.

U Federaciji BiH besplatne udžbenike dobiće oko 17.000 prvačića iz sedam kantona.

Primjeri dobrih praksi u uspostavljanju jednakih šansi u obrazovanju, koji se primjenjuju u regionu, moraju biti vodič prosvjetnim vlastima u Crnoj Gori kako bi se vodilo računa o najmlađima da ne spadaju u ranjive grupe, iako u postojećoj ekonomskoj situaciji prilično teško definisati ko zapravo ne spada u ranjive grupe.



ERSTE Stiftung

*Fellowship for Journalist of Roma/Ashkali/Egyptian 2012-2013
This project has been supported by ERSTE Foundation*

nekome predali ispunjene formulare ali da su se pogubili, pa sada vršimo raspodjelu sa naknadno ovjerenim formularima koje smo dopunili”, objašnjava Čaveliševa.

Roditelji se svakodnevno javljaju kako bi ih uvrstili u naknadni spisak i na taj način u drugom krugu distribuiranja ostvarili svoje pravo na besplatne udžbenike koje je Vlada obećala. Međutim, mnogi su izgubili povjerenje jer nijesu ostvarili svoja prava iako im je Ustavom zagarantovano.

Kako su saopštili iz Ministarstva prosvjete i sporta i Ministarstva rada i socijalnog staranja, nakon prvog kruga distribucije udžbenika uslijediće drugi. „U najkraćem roku”, kazali su. Kada će to biti, ne zna se. Ni koliko će to uticati na uspjeh i školovanje one djece koja

„Da sam znao da će ovako da kasne, pozajmio bih od nekoga novac da bi kupio svojem djetetu knjige, a ne da mi dijete ide bez knjiga u školu”, kazao je razočarani roditelj dok je čekao ispred kabineta direktorice „Osnovne škole Božidar Vuković Podgoričanin”, pokušavajući da sazna kako da dobije udžbenike. Nije jedini

sjede u klupama bez udžbenika, i kako će se nastavnici snalaziti kako nastava ne bi trpjela.

Jedan dio romske i egipćanske djece koja pohađaju tri gradske škole, neće možda moći na nastavu ni kada dobiju udžbenike. Nastavu su pohađali samo prvi dan kada su roditelji saopštili, kako predstavnici škola objašnjavaju, da neće moći dovesti djecu u školu jer nijesu u mogućnosti. Još se ne zna kada će za njih biti organizovan prevoz do tih škola koji im je obećan iz Ministarstva prosvjete i sporta.

Elvis BERIŠA

UVOZNA ZAVISNOST

Suša u džepu

Voda, jogurt, hljeb i još po nešto. Kratak je spisak domaćih proizvoda koje u jutarnjoj kupovini možete skinuti sa polica. Crna Gora je veliki uvoznik svega i svačega. Pa i onoga čega kod nas ima u izobilju – vode i mlijeka.

Samo prošle godine potrošili smo - 440 miliona eura za uvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Time smo uspjeli za čak osam odsto povećati uvoznčku zavisnost u odnosu na godinu ranije. Tako sada uvoz čini preko 14 odsto ukupnog domaćeg bruto proizvoda.

Prema podacima *Monstata*, povećava se, iz godine u godinu, uvoz životinja, ribe, mlijeka, voća, brašna, pšenice, jakih alkoholnih pića, vode, stočne hrane.

Čak 74 miliona smo potrošili na uvozno meso i mesne prerađevine, a 57,1 milion na žitarice i preparate od žita, što je 11 miliona više nego godinu ranije. Mlijeka, mliječnih proizvoda i jaja prošle godine uvezeno je za 46 miliona ili šest miliona više nego godinu ranije. Povrća i voća za 38 miliona - pet miliona više, stočne hrane za 16 ili tri miliona više...

To nije jedini problem. Ovogodišnja suša u regionu i povećanje cijena hrane koju uvozimo mogli bi usloviti pad standarda. Domaćih proizvoda koji bi nas zaštitili od zavisnosti od uvoza, niti robnih rezervi – mi nemamo.

Najviše, tradicionalno, uvozimo

Sve dok uvozimo ono čega imamo u izobilju, kao što su voda i mlijeko – naša zavisnost od uvezene robe će biti zastrašujuća. Uzaludne su kampanje u kojima se pozivaju kupci da kupuju domaće. Treba pozvati Vladu da omogućiti proizvodnju – domaćeg

iz Srbije. Zbog suše – upravo iz te zemlje stižu nove isporuke sa novim cijenama.

Godinama u mnogim dokumentima poljoprivreda slovi, pored turizma, kao strateška privredna grana. Država je pustila da se ta grana osuši. O tome govore i porazni podaci o uvozu hrane. Prije četiri godine, 2008. uvoz hrane je iznosio 150 miliona, 69 odsto manje nego u 2011, dok je 2007. bio manji čak 71 odsto (123,8 miliona).

Kome odgovara da iz godine u godinu uvozimo sve više proizvoda koje možemo i sami da izvezimo, ili ih makar ponudimo domaćim potrošačima? Zajedničkom budžetu, građanima i poljoprivrednicima zasigurno ne odgovara to što mlijeko, mliječne proizvode, meso – jedemo iz uvoza - dok raste spoljnotrgovinski deficit.

Malim ali jakim grupama uvoznčkog lobija itekako odgovara ovakva situacija.

Sve je počelo „razvojem” neoliberalne